

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

17.11.2021

LCBTİ+ Hakları ve Nefret Söylemi

Etkinlik Raporu

KEREM DİKMEN

Giriş

Kaos GL'nin Avrupa Birliği desteği ile hayata geçirdiği Eşit Haklar İçin Savunuculuğu Güçlendirme Projesi kapsamında hukuk alanında gerçekleştirdiği LGBTİ+ Hakları ve Nefret Söylemi etkinliğinin konuğu Kerem Dikmen oldu.

Dikmen, etkinlik kapsamında nefret söyleminin tanımını ve pratikteki işleyişini katılımcılarla paylaştı.

Dikmen'in aktardıklarından öne çıkanlar şu şekildedir:

Nefret söylemi ve nefret suçu

Türkiye'de son yıllarda nefret söylemi arttı. Bu artıştan kaynaklı mağduriyetler de çoğaldı. Gündemden kaynaklı olarak nefret söylemi daha çok gündem halinde. Nefret söyleminin uluslararası camia anlamında üzerinde mutabakata varılmış bir tanımı yok. Bununla birlikte tanımlama girişimleri var.

Türkiye, Avrupa Konseyi'nin kurucu üyesi. İHAM ilan edildiğinden bu yana taraf. Türkiye'nin taraf olduğu sistem bağlamında konsey zemininin çerçevesi üzerinden nefret söylemi tanımına yanıt verilebilir.

Bakanlar Kurulu Komitesi nefret söylemi ifadesi şöyle tanımlar:

“İrkçi nefreti, yabancı düşmanlığını, antisemitizmi veya azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara yönelik saldırgan milliyetçilik, etnik merkezcilik, ayrımcılık, düşmanlıkla ifade edilen hoşgörüsüzlük de dahil olmak üzere hoşgörüsüzlüğe dayalı diğer nefret biçimlerini yayan, tahrik eden, teşvik eden, haklı gösteren bütün ifade biçimlerini kapsayacak biçimde anlaşılmalıdır”.

Nefret suçu ise biraz daha farklıdır. Her şeyden önce bir suç. Suç olması onun suç teşkil eden eylemin devletin ceza kanununda düzenlenmiş olmasında gerekli kılıyor ve aynı zamanda önyargı saikiyle işlenmiş bir suç eyleminden bahsetmek gerekiyor. Bu anlamda arada çok önemli bir fark var. Devlet, burada cezalandırma yetkisini aslında kendi siyasi yapılanması çerçevesinde kullanıyor. Dolayısıyla ceza politikasıyla yakından ilişkili fakat nefret söylemi konusunu illa ceza kanununda düzenlenmesi gerekmiyor. Ayrım suç olarak düzenlenip düzenlenmeme üzerinden kurulabilir.

Nefret söylemi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi arasındaki bağ

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Kasım 1958’de Roma’da kabul edilmiş bir metin. Bugüne bakıldığında 71, 72 yıllık bir sözleşme. Bugün birçok farklı alanda esasında 1950 koşullarında var olmadığı düşünülen ve daha sonra sorunsallaştırılan temel insan hakları meselelerine sözleşme bir yanıt veriyor. Sözleşmenin buna yanıt verebilmesi biraz da insan hakları mahkemesinin sözleşmeyi nasıl yorumladığıyla da ilgili bir konu. Bu anlamda nefret söyleminin tanımlanmaması ilk bakışta bir zayıflık olarak görülebilir.

Statik bir tanımın yapılmaması, tanım olmamasından kaynaklı olarak hak ihlali artabilir mi ya da temel hakları ihlal eden genellikle devletin pozitif ya da negatif eylemleri açısından yan çizme motivasyonu sağlayabilir mi gibi düşünülebilir. Nefret söyleminin statik bir tanımının yapılmaması günün gelişen ihtiyaçlarına dayalı olarak belki de yeni alanları da nefret söylemi alanı içerisine dahil etmek imkanı da tanıyor. Nefret söylemiyle ilgili kararlara bakıldığında İHAM daha çok özel hayatta saygı yükümlülüğünü güvence altına alan sekizinci madde, ifade özgürlüğünü güvence altına alan onuncu madde ve ayrımcılığı yasaklayan on dördüncü madde bağlamında bu tartışmayı yapıyor. Tıpkı nefret söyleminde olduğu gibi özel hayat kavramı da İHAM tarafından tanımlanmamış bir kavramdır. Bu sayededir ki geçmişte savunucular ya da başvurucular mahkeme önüne taşınmayan iddiaları bugün özel hayat kavramının genişlemeye açık olması yönünden, statik tanımının yapılmamasından yararlanarak mahkeme önüne taşıyor. Bu konulu bir tartışma yirmi sene sonra yapıldığında girişteki tanımın nefret söylemi tanımının içerisine başka kavramlar da eklenecek.

**Bu etkinlik, Avrupa Birliği'nin desteklediği Eşit Haklar için Savunuculuğu Güçlendirme Projesi kapsamında yapılmaktadır. Bu durum, etkinlik içeriğinin ve etkinlikte konuşulanların AB'nin resmi görüşünü yansıttığı anlamına gelmemektedir.*